

Het Maas-Waalkanaal en de sluis bij Heumen

door Petra Thijssen en Leo Ewals

Nadat men in de negentiende eeuw begonnen was met steenkoolwinning in Limburg en krachtens de Mijnwet van 1901 de Staat daarin de belangrijkste partij was geworden, werd steeds sterker de behoefte gevoeld aan een betere verbinding van Zuid-Limburg met Noord-Nederland en het Ruhrgebied. Rijkswaterstaat ontwikkelde de plannen en in overleg met de Nederlandsche Maas- en Waalkanaal-Vereeniging, die in 1909 was opgericht om de regionale belangen te behartigen, werd uiteindelijk gekozen voor een tracé van Heumen naar Weurt, dat 13,3 km lang was en aan beide zijden werd afgesloten met een schutsluis van 260 meter lang en 16 meter breed. De vaargeul werd in het midden 4 meter, de breedte werd vastgesteld op 60 meter op de waterspiegel en 40 meter op de bodem.

In 1920 begonnen de werkzaamheden onder leiding van Ludolph Reinier Wentholt (1885–1946), ze zouden zeven jaar duren. Voor het graafwerk werden veel arbeiders van buitenaf aangetrokken, onder meer werkers uit Drenthe en Groningen, die ervaring hadden met graafwerk in de veengebieden. Men werkte handmatig met schoppen en kruiwagens, maar groot grondverzet werd met excavateurs en smalspoorvervoer gedaan en met een baggermolen. Ook vond transport plaats met behulp van grote kabelbaankranen. Na zeven jaar, op 27 oktober 1927, was het kanaal voltooid en werd het officieel geopend door koningin Wilhelmina.

Ijsbreker op het Maas-Waalkanaal, winter 1946-1947 (foto HIB)

Aanleg Maas-Waalkanaal (foto HIB)

Ophaalbrug bij de sluis van Heumen (foto HIB)

Gezicht op Maas-Waalkanaal te Malden (foto HIB)

De hefbrug bij de sluis van Heumen heeft een belangrijke rol gespeeld in de Tweede Wereldoorlog, zowel aan het begin van de oorlog als aan het einde. Na de oorlog bleef het verkeer op het Maas-Waalkanaal zo druk dat men al in de vijftiger jaren dacht aan verbreding en verdieping. Dat werd gerealiseerd in de jaren tachtig toen het kanaal gefaseerd werd verbreed van 60 naar 90 meter en de diepgang naar 4,80 meter ging. Bij die vergroting werden alle vooroorlogse kazematten aan de westzijde opgeruimd. De oude sluis bleef bewaard, maar toen later de Jan J. Ludenlaan werd aangelegd naar de A73 en daarvoor een nieuwe brug over het kanaal werd gebouwd, verloor de oude hefbrug boven de sluis zijn functie en werd in 1993 afgebroken.

De 21e eeuw bracht weer een grote verbetering bij de Heumense sluis. Om scheepvaartverkeer in beide richtingen mogelijk te maken bouwde men naast de oude sluis een tweede grotere sluis. Die kwam in 2013 gereed. Zij staat in de regel open en heeft een automatische scheepvaartregeling. Zolang de buitenwaterstand op de Maas hoger is dan NAP +12,15 meter wordt er niet gesluisd, maar indien nodig kan er met een gemaal bij de sluis water vanuit het kanaal in de Maas worden gepompt.

De nieuwe Heumense sluis (foto Wilbert Kruijsen)